

שיחת השבוע

הדבר יוצא לאור על-ידי צעירי-אגודת-חב"ד - המרכז • עורך: מנחם ברוד • יו"ר: הרב יוסף-יצחק אהרונוב

יש חדש

יום ההילולא

ביום ראשון, כ"ד בטבת, יחול יום ההילולא של רבנו הזקן, בעל התניא ושולחן-ערוך, רבי שניאור-זלמן מלאדי, מייסד חסידות חב"ד, שנסתלק ביום זה לפני מאה תשעים וארבע שנים. לרגל יום זכאי זה יהיו במרכזי חב"ד בארץ התוועדות חסידיות בהתוועדות ילמדו המשתתפים מתורתו של בעל ההילולא, ויחזקו את הלבבות ללכת בדרכיו ולשמור את הוראותיו ותקנותיו.

כינוס התעוררות ארצי

בעקבות האסון שאירע בחנוכה, כאשר שלושה מבחירי תלמידי ישיבות חב"ד נהרגו בתאונה, בהיותם בדרכם להביא את שמחת החג לחיילים, יהיה ביום שלישי הקרוב, כ"ו בטבת, יום השלושים לפטירתם, כינוס התעוררות ארצי של חסידי חב"ד בארץ. הכינוס יהיה בבנייני-האומה בירושלים, בהשתתפות שלושת מזכיריו של הרבי מליובאוויטש, שבאים במיוחד מארה"ב כדי לשאת דברי עידוד והתעוררות. הכניסה חופשית, אך להבטחת הכניסה יש להצטייד בכרטיסים שאפשר להשיג בבתי-חב"ד.

כינוס השלוחים

בימים שני-רביעי בשבוע הקרוב יהיה אי"ה במלון ניר-עציון שבמורדות הכרמל הכינוס הארצי השנתי של כ-230 שלוחי הרבי, מנהלי בתי-חב"ד ברחבי הארץ, הפועלים במסגרת צעירי-חב"ד. בכינוס יעסקו השלוחים בשרות נושאים בחיי השליחות, ובהם השילוב בין ההתמסרות לזולת לטיפוח התא המשפחתי וחינוך הילדים. כמו-כן יידונו הדרכים להתמודד עם המצוקה הגוברת ולהיענות לפניות הרבות מצד משפחות נזקקות.

זמני השבוע

ניו-יורק	דטרויט	מיאמי	לוס-אנג'לס
4:31	5:03	5:31	4:46
5:35	6:08	6:26	5:45

כניסת השבת
צאת החג

המולד: ליל שישי, שעה 10, 33 דקות ו-10 חלקים
ראש-חודש שבט: ביום השבת-קודש

כתובת המערכת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915
טל 972-3-9607588 • פקס 972-3-9606169
www.chabad.org.il • chabad@chabad.org.il
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות

נא לשמור על קדושת הגיליון

מתוך החלל הריק תבוא הצמיחה

האמונה היהודית מאפשרת לנו להביט במציאות הנוכחית בעיניים אחרות. המקורות מעניקים לנו נקודת-מבט, שצובעת את החלל שבו אנו שרויים בצבע אופטימי ומלא תקווה

באה הישועה הניסית: "עזרי מעם ה', עושה שמים וארץ". כל עוד נדמה לאדם כי ישועתו תבוא על-ידי בשר-ודם, אין הוא בשל להכיר בגדולתה של הישועה האלוקית. רק כשהוא כבר יודע שבדרך הטבע לא ייושע, והוא שם את מבטחו בקב"ה לבדו, ארזא הוא זוכה להיוושע.

בספרי המחשבה והחסידות מוסבר הדבר ביתר עמקות. כל עוד מדובר בהתעלות מדורגת, היא יכולה לבוא על בסיס המציאות הקיימת. אבל כשצריכה לצמוח מציאות חדשה לגמרי, נדרש שלב של הרס המציאות הקודמת. הדבר דומה לשיפוץ בית - כל עוד משפצים חלק פה וחלק שם, אפשר להשאיר את הבית הישן ולנסות לשפצו, אבל אם רוצים לבנות בניין מפואר לאין-ערוך, אין מנוס מלהרוס לגמרי את הבית הישן, ובתוך החלל שיווצר ייבנה הבניין החדש והמפואר.

הישורת האחרונה

עם-ישראל צועד לעבר הגאולה שאנו מצפים לה אלפי שנים. הדורות האחרונים הוגדרו על-ידי כל גדולי-ישראל - 'עקבתא דמשיחא'. כבר התקיימו כל הסימנים שנתנו חז"ל על התקופה שלפני ביאת המשיח. ובתוך כל זה נכנסנו לישורת האחרונה, וכפי ששמענו פעמים אין-ספור מפי הרבי מליובאוויטש, שהגאולה נמצאת ממש על סף דלתנו.

אילו זכינו, היינו יוצאים ידי-חובת 'חבלי משיח' בכל הצרות שכבר עברנו, אך נראה שהיה עלינו לעבור עוד כמה וכמה שלבים קשים וכואבים. זו המציאות שאנו שרויים בה - מציאות של התפוררות מוחלטת ושל אבדן תקווה. אבל הנביאים וחז"ל תיארו בדיוק את המצב הזה, שבו אין על מי להישען, אין מנהיגות ואין מקורות ארציים של תקווה.

אין לנו אלא להאמין בישועת ה', שתהיה גדולה לאין-ערוך מכל הפתרונות הארציים שאפשר להעלות על הדעת. היא תהיה בלתי-צפויה ופתאומית - 'פתאום יבוא אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים' - ובקרוב ממש.

הציבור בארץ שוקע יותר ויותר בתחושות של דכדוך וייאוש. יש יותר מתחושה שהכול מתפורר, הכול רקוב. אנשים שאכפת להם מהנעשה בארץ מתהלכים מודאגים, ומספרים ששנתם נודדת בלילות. מעולם לא היינו במצב כזה של העדר מנהיגות, של אבדן אמון במערכות הציבוריות, של שחיתות החודרת לכל פינה, והמטריד מכול - שגם לא נראית קרן-אור בקצה האופק.

לשמחתנו, אנחנו יהודים מאמינים, והאמונה מאפשרת לנו להביט במציאות הזאת בעיניים אחרות. המקורות מעניקים לנו נקודת-מבט, שצובעת את החלל שבו אנו שרויים בצבע אופטימי ומלא תקווה. התורה מלמדת אותנו, שההתפוררות הנוכחית היא שלב-מעבר לקראת מציאות גדולה ונשגבה לאין-שיעור.

השלב הקשה

בני-ישראל שהיו שרויים בעבדות מצרים עברו בדיוק את התהליך הזה. דווקא לפני הגאולה הגיע השעבוד לשיאים חדשים, עד שבני-ישראל זעקו אל משה ואהרן כי הם גרמו להחמרת קושי העבדות. אפילו משה רבנו עצמו זעק אל הקב"ה: "מאז באתי אל פרעה לדבר בשמך, הרע לעם הזה, והצל לא הצלת את עמך". ואז אומר לו הקב"ה: "עתה תראה אשר אעשה לפרעה" - דווקא השלב הקשה הזה היה הרגע שממנו התחילו להתנהל מהלכי הגאולה.

גם בהמשך, כאשר כבר יצאו ממצרים והגיעו לים-סוף, הגיע רגע קשה שבו היה נראה כי אפסה התקווה. בני-ישראל מכותרים על-ידי הים והמדבר. צבא מצרים, המצוייד בסוסים וברכב, מתקרב אליהם. בני-ישראל זועקים אל משה: "המבלי אין קברים במצרים, לקחתנו למות במדבר? מה זאת עשית לנו, להוציאנו ממצרים". ואז אומר להם משה: "אל תיראו, התייצבו וראו את ישועת ה', אשר יעשה לכם היום".

בדומה לזה נאמר בספר תהילים: "אשא עיניי אל ההרים, מאין יבוא עזרי". האדם מגיע למצב שבדרך הטבע כבר אין כל תקווה, ואז

הגבהת היד בכיוון החיובי

הכאה. לכן מצד ההיבט הזה מוגדר האיש 'רשע' בהיבט הלכתי מובהק, והשאלה היא אם זה דאורייתא או דרבנן.

לא להפוך את התפקיד

יש להוסיף ביאור מדוע דווקא הגבהת היד היא איסור. תכלית בריאת האדם היא "לשמש את קונו", על-ידי שכל איברי גופו עובדים את הקב"ה. ה'יד' מסמלת את הנתינה, וזה עיקר תפקידה - לתת צדקה, לגמול חסד, לעזור לזולת. כאשר ה'יד' הזאת מורמת לפעולה הפוכה לחלוטין - להכאת הזולת - יש בזה חטא חמור, כי בכך הופך האדם את תפקידה של היד מן הקצה אל הקצה.

מכאן אפשר ללמוד כמה גדולה היא הפעולה של 'הגבהת היד' בכיוון החיובי - להשתדל לפעול לטובת הזולת יותר מהטבע והרגילות, עד שהאדם 'מגביה' את עצמו מכל המדידות והמגבלות של העולם ומגיע לאהבת-ישראל למעלה מכל מידה ושיעור.

(לקוטי שיחות כרך לא, עמ' 1)

אולם ייתכן שהקביעה כי האדם נקרא 'רשע' אינה בגלל הנזק והצער שנגרמו בהמשך לזולת, אלא בגלל האדם עצמו: אדם שמגביה ידו על חברו, גם אם הדבר לא התפתח אחר-כך להכאה בפועל, וגם אם לזולת לא נגרם שום כאב ונזק - עצם העובדה שאדם מרים את ידו משקף דרת התנהגות ומידה רעה שלו, ולכן הוא נקרא 'רשע'.

עונש על כוונה

על-פי ההגדרה הראשונה, יש קושי לקבוע כהלכה ברורה שהמגביה ידו על חברו נקרא 'רשע'. כלל בדיני התורה קובע שאין מענישים על מחשבה שלילית. אמנם כאן מדובר לא במחשבה לבדה, אלא גם בהגבהת היד בפועל, אבל עדיין אין כאן פעולה של הכאת הזולת, ולכן אי-אפשר לקבוע (כהלכה פסוקה) שבגלל עצם הגבהת היד ייקרא האדם 'רשע'.

אולם אם אנו בוחנים את העניין לא בהיבט של הפגיעה בזולת, אלא במה שהגבהת היד משקפת על מהותו של האדם העושה כך - כי-אז התורה קוראת לו 'רשע' בגלל עצם העובדה שהוא הרים את ידו על חברו, גם אם בפועל לא הייתה שום

רשתנו מספרת, שכאשר משה רבנו גדל ויצא אל אחיו, ראה "שני אנשים עברים ניצים". תגובתו של משה הייתה: "ויאמר לרשע, למה תכה רעך". המילה 'תכה', בלשון עתיד, מורה, שהאיש עדיין לא הכה את חברו, ובכל-זאת, הוא כבר מכונה 'רשע'. ואכן, הגמרא לומדת מזה ש"המגביה ידו על חברו, אף-על-פי שלא הכהו - נקרא רשע".

על משמעות מאמר זה של חז"ל מצאנו כמה שיטות. שיטה אחת, שהדברים לא נאמרו להלכה, אלא בסגנון של דברי אגדה ודרש. שיטה שנייה, שהגבהת יד על הזולת היא איסור גמור, אולם איסור מדרבנן. שיטה שלישית, שהדבר הוא איסור לא-תעשה של התורה.

גדר האיסור

היסוד להתפלגות השיטות הוא השאלה, מהי הגדרת האיסור של "המגביה ידו על חברו". אפשר לראות בהגבהת היד את התחלת הפעולה של הכאת הזולת. וזה החידוש בעניין זה, שאפילו תחילתה של פעולת ההכאה גורמת לאדם להיקרא 'רשע'.

מן המעיין גלות וגאולה | מאת הרב אליעזר ברוד

השכל, שעלול להטעות את האדם. יש לקיים את התורה מתוך תמימות ואמונה פשוטה.

(הרבי הרש"ב מליובאוויטש)

אמרת השבוע

עבודה קשה

האדמו"ר מווישניוזה, רבי חיים יהודה-מאיר, עבר את שנות האימים במחנות ההשמדה הנוראים אושוויץ ודכאו, ובניסיונות שרד וניצל.

לימים סיפר, כי באושוויץ היו יוצאים בכל בוקר לעבודה קשה, בהנחת מסילות ברזל לרכבות קטנות. העבודה הייתה קשה לו, והנאצי הממונה על העבודה שאג עליו: "עבוד! עבוד! שאם לא-כן, תקבל עבודה קשה עוד יותר".

"באותו רגע", סיפר הרבי, "פירשתי לי את הפסוק וימרו את חיהם בעבודה קשה: כיצד מיררו המצרים את חיהם של אבותינו במצרים? 'בעבודה קשה' - באיום שאם לא יעבדו עד כלות כוחותיהם, יקבלו עבודה קשה יותר".

בחושך מייקרים את האור

כשם שדווקא בלילה, בזמן החושך והאפלה, יודע האדם להעריך ולייקר את מעלת האור, יותר מבשעות היום, כך גם בזמן הגלות, הצימאון, הכוסף והתשוקה לאלוקות גדולים בהרבה מבזמן הבית, כשהאלוקות הייתה גלויה.

(ספר המאמרים תרפ"ט)

כשיתעוררו הלבבות

הגאולה תבוא כשיתעוררו הלבבות ויאמרו, הטוב לכם כי תשבו בחוץ, גולים מעל שולחן אביכם! ומה הנאה אתם נהנים בחיי הניכר?

(אור החיים)

דור העקבים

הדור שלנו הוא דור 'עקבתא דמשיחא' ממש. העקבים מעמידים ומקיימים את הגוף, ודורנו מעמיד את כל הדורות הקודמים, אך בעקב מתקצצת פסולת, מזיעה ומזוהמה. לכן יש עכשיו התגברות הרע. צריך להאיר אור, וממילא יידחה הרע.

(הרי"צ מליובאוויטש. ספר השיחות תרפ"ט)

השכל עלול להטעות

בדורנו, דור 'עקבתא דמשיחא', אין ללכת אחרי

למאוס בגלות

"והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים" (שמות ו,1). הצעד הראשון לחירות הוא המרידה בעבדות. לא תיתכן גאולה עד שאין מואסים תחילה בגלות. משה בישר לישראל, שהקב"ה יוציא מקרבם את הסבלנות לשעבוד מצרים ותועבותיה ויביאם לידי כך שלא יוכלו לסובלה. זה היסוד שממנו צמחה הגאולה.

(רבי מנחם-מנדל מקוצק)

לא להשלים

עיקר הקושי של גלות מצרים היה שהתרגלו לשאת אותה. אין גלות נקראת גלות אלא-אם-כן מתרגלים להשלים איתה.

(רבי יצחק-מאיר מגור)

נוסעים לגאולה העתידה

"והבאתי אתכם" (שמות ו,ח). ארבעה לשונות של גאולה שזכרו קודם לכן - "והוצאתי", "והצלת", "וגאלתי", "ולקחתי" - רומזים לגאולת מצרים, ואילו "והבאתי" רומז לגאולה העתידה. הטעם שהגאולה העתידה נזכרה בגאולת מצרים הוא, כדי לומר לנו שמשעת יציאת מצרים אנו הולכים ונוסעים לקראת הגאולה העתידה.

(הרבי מליובאוויטש)

אמונה מאחורי הקיר

סיפורנו מתרחש ברוסיה, בימים שמחלת הטיפוס נחשבה מחלה חשוכת-מרפא. מי שחלו בה ייחלו לנס שיושיעם, שכן לרפואה לא היה אז פתרון למחלה.

מצבם של חולי הטיפוס היה אומלל במיוחד מפני שנגזר עליהם לסיים את חייהם בבידוד מוחלט, בין ארבעת הקירות של 'בית הסגר' שהוקם לשם כך מחוץ לעיר, הרחק ממקום יישוב. אנשים זרים לא הורשו להיכנס לשם, מחשש שיידבקו בעצמם ויפיצו הלאה את המחלה. רק לרופא הותר להיכנס למקום, אחת ליום, כדי לתת לחולים המיוסרים תרופה משככת כאבים.

יום אחד חלה במחלה רבה של העיר ניקולייב, הגאון החסידי הרב מאיר שלמה ינובסקי. מעמדו הנכבד של החולה לא הועיל לו לשיפור תנאי הטיפול בו. ככל יתר החולים, נשלח גם-כן ל'בית הסגר' מיוחד.

כאשר נודע הדבר לידידו הקרוב, החסיד ר' אשר גרוסמן, השוחט בניקולייב, מיהר להגיע ל'בית הסגר'. על-אף הסיכון הרב הכרוך בכך, ביקש להיכנס פנימה, לשהות לצד חברו הדגול ולתמוך בו בשעותיו הקשות; אולם בקשתו נדחתה על הסף.

ר' אשר לא ויתר ולא אמר נואש. בהבינו כי אי-אפשר להיכנס פנימה בלי רשות, חיפש את החלון הקרוב ביותר למיטתו של הרב מאיר-שלמה, עמד תחתיו, והחל לקרוא בהתלהבות רבה את פרק יא מ'איגרת-הקודש' שבספר ה'תניא' של רבי שניאור-זלמן מלאדי.

האיגרת נפתחת במילים "להשכילך בינה", והיא עוסקת בהסברת העניין ש"אין רע יורד מלמעלה" וכי גם מה שנראה לעין כרע, אינו אלא טוב נעלם וכמוס. ר' אשר קרא את לשון האיגרת בקול רם מאוד, בתקווה שהדברים מגיעים לאוזני חברו.

עמד וקרא: "רק מפני שאינו מושג, לכן נדמה לו רע או ייסורים, אבל באמת אין רע יורד מלמעלה, והכול טוב, רק שאינו מושג, לגודל רובו טובו. וזהו עיקר האמונה שבשבילה נברא האדם - להאמין דלית אתר פנוי מיניה (= שאין חלל פנוי מהקב"ה), ובאור פני מלך חיים".

קרא והמשיך: "ומי שמתעצב ומתאונן, מראה בעצמו שיש לו מעט רע וייסורין, וחסר לו איזה טובה, (ו) הרי זה ככופר חס-שולום. ועל-כן הרחיקו מידת העצבות במאוד חכמי האמת. אבל המאמין לא יחוש משום ייסורים בעולם..."

שעה ארוכה קרא ר' אשר את האיגרת כ'קול קורא במדבר', בלי שיזכה לתגובה ובלי לדעת אם קולו מגיע בכלל לאוזני ידידו החולה, הנמק לאיטו בבידוד מוחלט. אף-על-פי-כן התחזק בתקווה שהדברים מגיעים לאוזניים הנכונות ופועלים את

חסידות | מאת מנחם ברוד

כשהחושך מתעצם

הדורות האחרונים בכללם מכונים 'עקבתא דמשיחא'. זו התקופה האחרונה של הגלות, שבה מצד אחד נראים סימני הגאולה הממשמשת ובאה, ומצד שני גוברים בה הקשיים, ההעלמות וההסתרים. חז"ל ממשילים את הגאולה הקרובה לגאולה ממצרים, וכשם שבגאולת מצרים גברו הצרות והסבל ונעשו קשים מנשוא דווקא בסיום הגלות, כך גוברים ייסורי הגלות שלנו ככל שמתקרבים לרגע הגאולה.

כ"ק אדמו"ר האמצעי מבאר זאת כך (אמרי בינה ה,ב): לפני עלות השחר גובר החושך ביותר, משום שאור השחר קרוב לבוא. כמו-כן, החושך הגדול של הגלות הזו והצרות העצומות שסבלנו - הם משום שצריך לבוא אור גדול יותר, שהוא נעלה מגילוי האור שהיה במתן תורה, וזהו אורו של משיח. כך היא המידה: אחר מכה - רפואה, אחר צרה - ישועה ונחמה.

ומוסיף כ"ק אדמו"ר הרש"ב (המשך תע"ב א, עמ' תקנא): "ידוע שלפני עלות השחר מתגבר החושך ביותר. זהו שאמרו חז"ל, שבעקבתא דמשיחא חוצפא יסגא וכו', שהוא עניין התגברות החושך קודם גילוי האור דיום הגדול, יום שכולו אור".

שלמות הבריור

באחת מאיגרותיו (כרך א, עמ' רסו) כותב כ"ק אדמו"ר הרש"ב: "אנו, בני הדור של עקבתא דמשיחא, עוסקים ב'בריורים' האחרונים ממש. ואף שישנם כמה בירורים, שעל-פי שכל נראה לנו כי הם רחוקים ביותר וכי דרוש זמן רב בכדי לעשותם - הרי לאמיתו של דבר הם קרובים ביותר. למה הדבר דומה? לקדרה זו, שלקראת גמר ביטולה היא רותחת ביותר, ובעת הרתיחה - מה שבשולי הקדרה עולה למעלה".

הקשיים של הזמן הזה נובעים מכך שזה זמן סיום הבריורים. וכך מבואר בתורת החסידות (שערי תשובה ב מה, א) על הפסוק "ידו אוחות בעקב עשיר": גם בדור שפ' כ'עקב', בעקבתא דמשיחא, יש בכוחם של בני-ישראל לברר ולהעלות את ניצוצות הקדושה החבויים וגנוזים ב'עשיר'. ולא עוד, אלא שאז תגיע עבודת הבריור לשלמותה, שלא היה כמותה עד הזמן ההוא. זהו שנאמר (דברים ז,יב) "והיה עקב - תשמעונו": בימי 'עקבתא דמשיחא' ודאי 'תשמעונו'.

כ"ק אדמו"ר הרי"צ מביא איגרות-קודש כרך א, עמ' תפח) את אזהרת אביו: "בדורנו, דור עקבתא דמשיחא, אין ללכת אחרי השכל, שעלול להטעות את האדם. יש לקיים את התורה ואת המצוות מתוך תמימות ואמונה פשוטה".

משה ראה

אומר כ"ק אדמו"ר הרי"צ (ליקוטי-דיבורים חלק א, עמ' 220): משה רבנו ראה את ספרו של אדם הראשון, וראה דור דור ודורשי, דור דור וחכמיו (ראה סנהדרין לח,ב). בין השאר ראה גם את הדור שלנו, הדור של עקבתא דמשיחא. הוא ראה שזה יהיה דור שבו השגת האלוקות תהיה בדרגה נמוכה ביותר, וכמו-כן ראה כי עבודת ה' - במוח ובלב - לא תהיה עבודה אמיתית. ואף-על-פי-כן, קיום המצוות בפועל-ממש - לא ייפסק. יהודים יעסקו בתורה ובמצוות מתוך מסירות-נפש, ועל-אף העיכובים הרבים וכל הניסיונות הקשים. ובראותו את עבודתם של בני הדור הזה, נעשה משה רבנו שפל בליבו - בתכלית השפלות: הוא ראה והרגיש את יתרונם של בני דור זה, ואת מעלתם שגדלה ממעלתו עד מאוד.

הגאון המקובל רבי לוי-יצחק שניאורסון, אביו של הרבי מליובאוויטש, נסתלק בגלותו בקזחסטן. בבוקר יום פטירתו מלמלו שפתיו ללא הרף. מי שעמדו ליד מיטתו שמעו מילים מקוטעות ויוצאות מפיו, מתוך אנחה: "ועקבותיך לא נודעו" (תהילים עז,כ). אי"ו עקבות משיחא, עקבות משיחא..."

פועלתם. למחרת חזר ר' אשר לאותו מקום, וספר ה'תניא' בידו. שוב קרא בקול רם ובהדגשה את דברי האיגרת הנזכרת. כך הוסיף החבר הנאמן לעשות יום אחר יום, שבוע אחר שבוע. כל אותה תקופה ידע ר' אשר בבטחה רק דבר אחד - שחברו עודנו בין החיים. מלבד זאת לא ידע דבר - מה מצבו האמיתי ואם הוא בכלל שומע אותו.

חלפו כמה שבועות ואירע הנס: הרב מאיר-שלמה הצליח להתגבר על המחלה האינדי, החלים ממנה ושוחזר מ'בית הסגר'.

עם התפרסם דבר הבשורה המשמחת מיהרו יהודי ניקולייב לפקוד את בית רבם ולברכו על החלמתו. הראשון להגיע לבית הרב היה - כמובן - ר' אשר.

בראות הרב את חברו המסור, חיבק אותו באהבה עצומה. ר' אשר, אתה הצלת אותי ממוות!", קרא אליו בהתרגשות רבה. "קריאתך ולימודך ליד החלון של אותם דברי אלוקים חיים, בלי לדעת אם משהו שומע אותך, הם שנסכו בי כוחות מחודשים, ומילאו את ליבי תקווה ואמונה כי בעזרת ה' אצליח להתגבר על מחלתי ואשוב לאינני. הם שעודדו את רוחי המדוכאת וסייעו לגופי להתגבר על המחלה".

ר' אשר חיבק ונישק בגיל את חברו, והפטיר כמה מילים מצטנעות.

את הסיפור הזה סיפר ה'משפיע' הנודע הרב מנחם-מענדל פוטרפס. כשסיפר זאת היה מוסיף לכך ספיה:

כעבור שנים, בי"ח בניסן תרס"ב, התקיימה בביתו של רב העיר ניקולייב ברית-מילה של נכדו מנחם-מענדל (לימים, הרבי מליובאוויטש). עם הנוכחים במקום מננה גם השוחט, ר' אשר, שמתוך חמרתו שלא לאכול דבר מחוץ לביתו בחג הפסח, נמנע גם מלהשתתף בסעודת הברית.

כשהבחין בכך רב העיר פנה אליו ב'תוכחה מגולה מאהבה מסותרת' ואמר: "האמת היא שמגיעה לך נזיפה הגונה על התנהגותך; מה זאת אומרת לא לאכול בבית המרא-דאתרא?!... אך מה אעשה ואיני מסוגל לנזוף בך, שהרי אתה הצלת את חיי, כשעמדת מתחת החלון והקראת לי שוב ושוב את דברי-הקודש המאירים של רבנו הזקן".

(לרגל שמחת ברי-המצווה של ישראל גוטליב, בנו של הרב הנוכחי של ניקולייב, הרב שלום גוטליב)

צריך ללמוד כדי לדעת לברך

הכתבים נשרפו

לא הכול יודעים כי ההדפסה הראשונה של 'שולחן-ערוך הרב' נעשתה לאחר הסתלקות המחבר (ב"ד בטבת תקע"ג). שרפה כילתה את מרבית כתבי-היד המקוריים, ובניו, בבואם להדפיס את השולחן-ערוך, נאלצו ללקט את ההעתקים שנותרו בידי החסידים. זו גם הסיבה לחסרונם של נושאים הלכתיים רבים בחיבור הזה.

לעומת זה, שתי סוגיות הלכתיות מרכזיות ראו אור עוד בחייו של רבי שניאור-זלמן - הלכות תלמוד תורה ודיני ברכות-הנהנין. את ברכות הנהנין כתב שלוש פעמים: פעם ראשונה כשחיבר את השולחן-ערוך; פעם שנייה, כעבור שנים (בשנת תקנ"ד), ואז קרא לזה 'לוח ברכות הנהנין'; ופעם שלישית (בשנת תקס"ט), כשכתב את 'סדר ברכות הנהנין', שאותו שילב בסידור התפילה שערך.

"הסיבה לעיסוק המוגבר של רבנו בהלכות ברכות-הנהנין היא התדירות הגבוהה שאנו נזקקים להן", מסביר הרב פרוס. "פסוקי-דזמרה, למשל, אנחנו אומרים פעם אחת בבוקר; אך כוס מים אנחנו שותים חמש-עשר פעמים ביום".

כל התשובות

על כך בדיוק בא הספר החדש לענות. הספר מחולק לשלושה-עשר פרקים, כחלוקה שנקבעה על-ידי רבי שניאור-זלמן. לאחר לשון הפרק המקורי, באים דברי הסבר, מלווים בדוגמאות

בימי קדם, כשהיו רוצים לבחון את ידיעותיו של מועמד למשרת רבנות, היו עורכים לכבודו סעודה, ומוניחים על השולחן דברי מאכל שמעוררים שאלות הלכתיות סבוכות בעניין הברכות שיש לברך עליהם. רב שעמד במבחן וידע איזה דבר-מאכל ליטול תחילה ומה לברך על כל דבר, הוכיח שהוא אכן תלמיד-חכם ויודע הלכה.

הלכות 'ברכות הנהנין' הן הלכות מורכבות מאוד, ולא הכול מסוגלים לזכור ולדעת בזמן-אמת מה מברכים. במיוחד שמגוון מוצרי המזון התרחב והשתנה מאוד, ולא תמיד קל להתאים את ההלכה למקרה הנדון.

הלכות סבוכות

לא-מכבר ראה אור ספרו המצויין של הרב חיים פרוס מכפר-חב"ד, 'סדר ברכות הנהנין המבואר', המבוסס על ברכות-הנהנין שכתב רבי שניאור-זלמן מלאדי, בעל התניא והשולחן-ערוך (הרב). בשפה ברורה, תוך שימוש בדוגמאות מעולם המזון והבישול העדכני, ובעזרת טבלאות וסיכומים, מצליח המחבר להגיש גם את ההלכות המסובכות ביותר "כשולחן-הערוך ומוכן לאכול לפני האדם".

כבן עשרים היה רבי שניאור-זלמן, צעיר תלמידי המגיד ממזריטש, כאשר הטיל עליו רבו לכתוב ולסדר מחדש 'שולחן-ערוך'. שנים שקד על חיבורו הגדול, שעם הזמן התפשט בעולם כולו ונעשה ספר ההלכה העיקרי ברבות מקהילות ישראל.

פינת ההלכה | מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי עומר

מעגלים בחופה

שאלה: מה טעם המנהג שלפני הקידושין מסתובבת הכלה שבע פעמים סביב החתן?

תשובה: בקהילות אשכנז נהוג, שקודם 'ברכת אירוסין' מקיפות השושבינות (ולמנהג חב"ד גם השושבינים) עם הכלה תחת החופה סביב החתן שבע פעמים. יש נוהגים שמקיפות שלוש פעמים בלבד (הספרדים אינם נוהגים בזה כלל). בשעת ההקפה נוהג הציבור לשיר ולומר. עם גמר ההקפה - הכלה נעמדת לימין החתן. ככלל נאמר, שהקפה זו היא סגולה לחיים טובים.

ההקפה - על-ישים הפסוק (ירמיה לא, כא): "כי ברא ה' חדשה בארץ, נקבה תסובב גבר". על הפסוק הזה אמרו בגמרא: "כל השרוי בלא אישה, שרוי בלא חומה" (שמשמרתו מן החטא).

על-פי הסוד, ההקפה משמעותה - שהכלה מוסרת את ה'מקף' (הכוחות הנעלים ביותר) שלה כדי לבנות בית

נאמן בישראל; בקידושין נותן לה החתן טבעת עגולה, וזו התמסרותו מצד ה'מקף' שלו לבנות בית נאמן בישראל; והחופה היא ה'מקף' שנותן להם הקב"ה, שזה יהיה "בניין עדי עד".

הטעמים לשלוש פעמים: בתורה נאמר שלוש פעמים "כי ייקח איש אישה"; הנביא הושע (ב, כא-כב) אמר שלוש פעמים "וארשתין", שהבטיח הקב"ה לכנסת-ישראל; האישה נקנית בשלוש דרכים; והבעל מתחייב לאשתו שלושה דברים.

שבע פעמים: כנגד שבע החופות שעשה הקב"ה לאדם וחוה בגן-עדן, או כנגד שבע הברכות הנאמרות בנישואין. המספר שבע כולל את כל הדרגות, ולכן יש לנו שבע הקפות גם בהושענא-רבא ובשמת-תורה.

מקורות: יבמות סב, ב. יצור שו"ע ס"ק קמז ס"ה. תורת חיים (לאדמו"ר האמצעי), ושב, דף ע"ב בסוף. שער הכולל פל"ה ס"ה. אג"ק אדמו"ר מהור"י"צ כרך ח עמ' קעח. 'תורת מנחם': התועדויות ח"ג עמ' 293. הנישואין כהלכתם פי"ח ס"ד. נטעי בבריאל הל' נישואין פי"ח ס"ה, וש"נ. ספר המנהגים: חב"ד עמ' 76. טעמי המנהגים עמ' יח. אוצר טעמי המנהגים עמ' תמג.

(צילום: שאיר דהן)

מה נברך על קרוטונים? הרב חיים פרוס וספרו

מהיום-יום (קרוטונים, סלט וולדורף, פיצה, ג'לי ועוד).

קשה מאוד להתמודד עם מורכבות ההלכות המפרטות את מיני המאפה וסוגי הברכות שיש לברך לפנייהם ולאחריהם. או סלטי פירות ושאר 'תוספות' הנאכלים בסעודה. יש כאן משתנים רבים מאוד, שהרב פרוס סיווג וסידר בטבלאות. אז אם אתם רוצים לדעת איזו ברכה נברך על סלט ביצה עם אבוקדו, ועל איזו תאונה יש לברך 'הגומל' - את התשובות תמצאו בספר החדש.

גיליונות

שיחת השבוע

בעברית וברוסית
מופצים בכל רחבי ארה"ב
להזמנות ולפרסום אנא פנו:

917-892-4908

sh-usa@chabad.org.il

ברכות וישועות

רבים נושעו מברכותיו הקדושות של הרבי מליובאוויטש.
גם כיום ניתן לעלות ולהשתטח על 'הציון' הקדוש של הרבי, ולשלוח מכתבים ל'ציון' לבקשת ברכה.

ohel chabad lubavitch, 226_20 Francis
Lewis Blvd. Cambria Heights, N.Y 11411

Tel: 1-718-723 4545, Fax: 1-718-723 4444

www.ohelchabad.org

לחבצעים חיוחדים
בקרו באתר בעברית
www.
SKY2000
.com

ותק ונסיון
שירות אישי
חחירים ללא
תחרות
הנהלה חבדי"ת
התמחות בטיסות לישראל

חבצע לפסח
\$899
ניו יורק - ישראל
212.599.3333
60 E. 42 st. #712, NY, NY 10165

Levi Hartman
לוי הרטמן

Office: 718-871-8282 x128
Cell: 646-335-8818
Fax: 718-633-0499

www.levifunding.com

3910 14th Ave. Brooklyn NY 11218

דובר עברית

סופר סת"ם · HaSofer
RABBI MOSHE KLEIN
משה הלוי קליין

321 Kingston Avenue
718-221-2222

www.esofer.com
A HaSofer Company